

A Sárga — nyáron... Pilóták

Vízen, földön, levegőben

A Sárgának varázsa van. Most különösen, hogy az idén nem látogatta meg a Tisza az üdülők házak portáit. Bezzeg egy évvel ezelőtt sirmas kék fogadta a látogatót. Az üdülőtulajdonosok nem pihenéssel töltötték idejüket, hanem a vastag iszapréteg elhordásával, a házak tatarozásával, véget nem érő takarítással. Mire elkészültek, észrevétlenül rájuk szakadt az ős.

Aztán eltelt egy kis idő, már rozsdásodtak a falevelek a Sárgán, amikor Molnár Imre elnök összehívta a segítő partnereket azzal a céllal, hátha sikerül valamit kisütniük és a kritikus határig megmentik a víztől az üdülőtélepet.

Eltelt egy év. Most forró leheletű nyár tombol a Sárgán. Mosolygósabbak, barátságosabbak az emberek, mint tavaly. A mini kertekben pirosodik a paradicsom, dagadnak a paprikák, a zöldségfélék üde zöldje az életkedv egy-egy dobbanása. Bográcsokat aggatnak az állványokra, pörköltök illata étvágyat gerjeszt.

Pivon József és Madarász László az épülő üdülő beton-alapját locsolja félóránként, közben szünet nélkül ugratják egymást.

— Mindketten tiszakécskeiek vagyunk — kezdi a beszélgetést Pivon József, majd így folytatja: — Sok haverunk él Szegeden, ráadásul mindketten megszerettük a Sárgát. A szép város kis gyémántja ez az üdülőtélepet. Sok hiányosság van még, de ezek véleményem szerint néhány éven belül kiküszöbölhetők. Ehhez persze szükségeltetne egy olyan „gazda” is, aki magára vállalná a terület gondjait, és

anyagilag is segítené a hiányosságok megszüntetését.

Az üdülőtársulat irodájában Molnár Imre elnök ellenőri a tagdíjbefizetést. Az elért eredmények felsorolásával kezdjük a beszélgetést.

— A társulat kivágatta az elöregedett fákat, helyükre új csemetéket ültetett. A strand közelébe ivóvizet vitünk ki, nyilvános telefonfülkék van és a postánál elértük azt, hogy aki kéri, a Sárgára kiképezik a levelet, kihozzák az újságokat. Több éves munkával kialakítottuk a töltés melletti hátsó utat, de nem fejeztük be, hiszen még a kátyúk betöltését el kell végeznünk. Folyamatosan felszámoljuk azokat az üdülőtölgéket, amelyek rontják a képet, évek óta elhagyatottan állnak. Ügyelünk arra, hogy a szemét ne gyűljön össze, folyamatosan elszállítjuk a gyűjtőhelyekre.

— El kell ismerni, hogy sokat fejlődött a Sárga. Ma már 384 tagja van az üdülőtársulatnak. Az évek óta meglévő hiányosságok azonban nemhogy fogynának, de állandóan visszatérnek. A tagok 400 forintot fizetnek éventeként, ehhez jön néhány üdülőtölgé eladási árából bejövő pénz. Ha összeszámoljuk, mindjárt igazzá válik a sportközmondás „kis pénz, kis foci”, vagy P. Cs. F. kollegám egyik nagy mondása; a „szegény ember kenyere: a tenyere”.

— Így igaz, hiszen a gondoktól mi is tudunk. Kilincselünk ismeretsegek útján próbálunk enyhíteni a gondokon. Induljunk el a Kis-körösyhez vezető lejárattól. Borzasztó állapotban van. Legalább 500 köbméter zú-

zott kőre lenne szükségünk. A zsilip felülvizsgálata még nem történt meg, reméljük az Atvizig betartja ígérteit. Hétféteken legalább ötezer ember napozik, fürdik, pihen a Sárgán. Nincs nyilvános WC, orvosi ügyelet! Elkelnie a sétálóutcaikon néhány közlekedési tábla is. Nincsenek mozgáruusok, alkalmi büfék és még egy nyilvános (lávhívásos) telefonfülke mindenképp elkelné.

A gondokat, hiányosságokat ismerik a társulat vezetői. Mondhatná bárki, ha ismerik, miért nem változtatnak rajta? A Sárga közterület. Ha bármit kérnek, magánterületnek számít. Eppen ezért vagyoni biztonsága sem megoldott. Csak elvétel lehet találkozni járőröző rendőrrel. Jogköre sincs a vezetőseknek, így nem is gyakorolhatja azt. Az intézőbizottság mellé agilis, a Sárgáért plusz munkát is vállaló emberekből kell kialakítani egy „csapatot” és az illetékektől megkérve jogkörökkel felruházni!

Szávin Béla a Sárga rendezője;

— Nagy megnyugvást jelentene számunkra, ha a rendőrséggel sikerülne olyan megállapodásra jutnunk, hogy alkalmanként járőrök cirkálnának az üdülőtélepen.

Sok a tennivaló még a Sárgán. Sokat kell még kilincselni, telefonálni, segítő barátokat felkutatni. Legelőször az üdülőtársulat státusát kellene stabilizálni, mert bármennyire is elfelejtették ez idáig a Sárgát „átminősíteni”, nem kezelhetik az intézmények, a város magánterületnek. Eppen a köz érdekében!

Bagaméry László

„Tökéletes itt a rend: minden mozdulat megszabva, mint egy baletban. A gépnek megvan a maga pontos helye a hangárban, mint ahogy öt perc múlva meglesz az égen. Utja éppoly alaposan kiszámítva, mint egy hajó vízre bocsátása. Hogy viharok, ködök, tornádók ellenére, s a rugók, szelepek, az anyag ezer és ezer kelepceje ellenére utolérjék, elhagyják, túlszárnyalják a gyorsvonatokat, expresszeket, teherhajókat, gőzösöket!... Milyen jól rendbe rakott világ ez...”
(Saint-Exupéry)

— Mikor láttátok utoljára Szegedet?
— Másfél hónapja?
— Hol a legszebbek a lányok?
— Itt, a „Béke” úszóházban.
— Ahány kikötő, annyi nő...
— Régen nem igaz. Nyugodtak lehetnek a feleségek. Három-négy óra jut egy-egy kikötőre: vásárolni, pihenni, szétnézni. Oldd meg közben az udvarlást, ha tudod. Komárom, Bécs, Passau, Regensburg — egyvágtában.

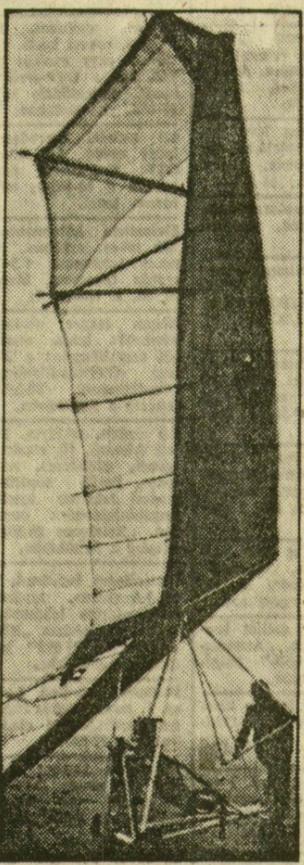
— Úgy látom, az ember bírja, de a motor?

— Csak a vámvizsgálat alatt áll. Inotán tankol a hajó: 8 vagon gázolaj, másfél vagon víz... és a hajó megy. Csak azt a hajóst tisztelik, amelyik úton van. Ha „sumákol”, pihen, hamar félredobják. A hajó sosem lehet hibás.

— Mit kell tudni ahhoz, hogy elkormányozzon valaki egy ekkora monstrumot?

— Jó pár évet kell a fedélzetet mosni, sikálni, mire valaki a kormánykerék mellett kerülhet. Ez nem bicikli, hogy felborulsz, felállsz, és tovább mész. Elég egy rossz mozdulat, és a rakományt megette a fene.

— Van különbség a régi, meg a mai kormányosok között?

— Eg és föld. A jó kormányos igazából a parancsnok fölött áll. Ezerkétszáz löőrő fölött dirigál. Nélküle nem megy a hajó. Ma már elektrohidraulikus kormányokkal dolgozunk. Nem is kormány ez, gombnyomásra megy minden. Ha mégis baj van, ott a hagyományos kerék.

— Hogy áll össze a személyzet?

— Az első és másodkormányos váltják egymást, alkalmanként besegíthet a harmadpilóta is. Parancsnok, kapitány, fedélzetmester, matrózok, és a műszakiak, szakácsok... így teljes a csapat.

— Hol a legszebb a Duna?

— A felső szakaszán, mert ott a legtisztább. Egy csikket sem lehet beledobni, azonnal bírságnak. Passaunál hatyúk úszkálnak a Dunán.

— Melyik volt a legkeményebb rakomány?

— A kőolaj. Egész úton locsolni kellett a fedélzetet. Nem éppen életbiztosítás ezer vagont tolni belőle magunk előtt.

— Ha báj van, hogyan lehet segítséget kérni?

— Rádió. Minden hajónak naponta négyszer be kell jelentkeznie.

(Elmondták a Mahart kormányosai, gépmesterei, matrózai Szegeden, a Béke úszóházban.)

— Ismeri a mondást: kamionos — milliomos?

— Nem éri el az ötezerét a fizetésem.

— Viccel?

— Nem. Hét éve dolgozom.

— Most hová tart?

— Bagdadba.

— Mennyi idő alatt kell megjárni?

— Oda-vissza hat-hét nap. Isztambulig még csak istenes, de Európán túl észnél kell lenni. Keleten rengeteg az ünnep, addig áll a forgalom.

— Az utak?

— Ázsiában rettenetesek. Az „arab” közlekedés külön fejezet. Felfelé a hevre lépésben, lefelé még nehezebb megfogni a negyven tonnát. A hatalmas melegben betűzeseznek a fékek, alig lehet „leengedni” a rakományt.

— Azt is mondják, a válalat pénzén nyaralnak.

— Próbálja ki! Milyen nyaralás az, ahol gond a mosakodás, vigyázni kell, milyen vizet iszik az ember, és egy áttűzesedett pléh-

kaszniban kell ülni egész nap. A vezetésről még nem is beszéltem. Napi 62 márkát adnak az ellátásra. Egy iraki útnál ez több mint 800-ra jön ki. Ha keresni is akar az ember, igyekszik minél kevesebbet költeni. Ebből kell enni, inni, aludni, fedezni minden rezsit. Ajándékokra, egyéb kiadásokra 30 dollárt adnak. Ha nagyon meghúzza magát az ember — csak konzerven él —, a napdíj háromnegyed részét megspórolhatja. Így már tisztességes fizetés kerelkedik ki.

— Hoznak is ezt-azt!

— Aki itt akar „feketézni”, az rossz lóra tesz. Havonta 3 ezer forintig vámmentesen hozhatunk be ajándékokat. Nagy a csábítás. De a „feketézőket” még mindig elkapták. Csak a kezdők, a „mazsolák” próbálkoznak. Itt csak egyszer égetheti magát az ember, azonnal lapátra teszik... Aki gyorsan akar meggazdagodni, az rossz helyen kereskedik nálunk.

— Nem életbiztosítás ez a szakma...?

— Nemrég történt az iraki-török határon egy baleset. A 40-45 kilométeres kocsisorba beleszaladt egy robbanóanyagot szállító kamion. A többit, úgyve, maga is el tudja képzelni? Négy kocsi porrá égett...

(Elmondta Sedró János, a Hungarokamion pilótája, a röskei határállomáson.)

— Látod, ott a Dóm, az a zöld folt a Széchenyi tér, a kék masni meg a Tisza.

— Milyen magasan vagyunk?

— Hatszáz méter alá nem mehetünk. Nézd csak, az a gyufáskatulya a sajtóház. Repültél már?

— Egyszer rosszat irtam, akkor majdnem... de ezt ne emlegessük. Ha valaha újra földet érünk, csak jó tironk, a pilótákról legalábbis.

— Ötvennyolcban kezdtem repülni vitorlással, előtem senkinek nem voltak ilyen „magasra törő” tervei a családban. Feltettek. A katonaság után 1967-ben először szerelő lettem, de közben repültem is. Most a szegedi repülőklub motoros- oktatója vagyok.

— Ki tanulhat meg repülni?

— Akárki, aki fizikailag alkalmas, és van kedve, energiája hozzá. De jó sportrepülő csak abból lesz, a ki nek tehetése van hozzá és az időt sem sajnálja rá.

— Mennyit repültél?

— Körülbelül 3 ezer órát. Ez annyi, mintha másfél évig minden munkanapom nyolc óráját a levegőben töltöttem volna.

— Baleset?

— Még nem volt kényszerleszállásom.

— Milyen érzés hallgatni a híreket, hogy itt is, ott is lezuhan egy-egy repülőgép?

— Reggel meghallgatja az ember, délelőtt beül a gépbe és mindent elfelejt. Nézd, baleset a földön is történik éppen elég, repülni sem veszélyesebb, mint autót vezetni. Most már a tizenhét éves fiam is itt repül a klubban.

— A levegőben is van KRESZ és országút?

— Egy egész könyvtárat össze lehetne szedni erről a tudományról. Legfontosabb, hogy jól tudjon navigálni az ember. Térkép, léptékvonalzó, szögmérő, iránytű... olyan, mint nektek a toll meg a papír. Itt sőtétben kell repülni, itt vannak a műszerek. De most kapasz-kodj.

(Elmondta Rác Tamás, az MHSZ szegedi repülőterének oktatója egy ZLIN-124-es fedélzetén.)

Lejegyezte a potyautas:

Rafai Gábor

Eltűntek a hatyúk

Hattyastelep

A 45-ös buszról az utolsó hatyási megállónál, az Obébai sor és a Vaskapu utca sarkán szálltam le. Példás házikert-dicséri jó művelőjét. Pár lépésre ettől átjáró a Holt-Tiszán. A túlsó partján kiskertek, tavaly vehettek tartós használatba. Napraforgók mosolyognak a szomszédból át. E terület már Gyálarét, közelsége miatt mégis idevalónak érzem. A holtág vizének nyugalma sér tetlen természetet idéz. A gyakorlat viszont más: tudomásom szerint szennyezett az állóvíz. Kár érte. Gyermekekromra emlékeztetett a békalencsés víz, arra az időre, amikor órákat horgásztam itt. Vajon hol vannak már azok a törpe harcscák?

Miként az angolna megtalálja az óceánt, a jó szerencsem kocsmához visz. Ismeretlen vagyok a vidéken, még csak az ivókat jellemző biciklik sem voltak egymásra hányva az utcán, mégis ráakadtam a Hársfa sörözőre. A talponállóban ketten voltak, az „emeleten” három biliárdasztal. Békés szombat délelőtti szieszta.

Az udvari bejáratnál szerény táblán akad meg tekintetem: Afész, Savanyítóüzem. Na fene! Ki hitte volna, hogy itt ilyen is létezik. Az udvaron hatalmas műanyag hordók garmada, bőmbőló magnó, két hölgy a kádban és egy fiú mellettek. Egyszerre mondtuk: Csókolom. (Nem tudom megítélni a mai lányok korát.) Kiderült, most járták ki az álta-

Hattyas, a Tisza és a Holt-Tisza, valamint a rendező pályaudvar határolta terület. Alacsony fekvése miatt vizálásos vidék volt, s a szobeszed szerint sok hatyú élt erre. Klebelsbergtelep néven említik 1964-ig. Akarták 1950-ben Rákostelepnek keresztelni, de ez elmaradt. Választópolgárainak száma 1390. Iskola, óvoda (már 1930-ban volt, most újat is építettek) a Rendező tér sarkán található. Ugyanitt hűsölt, könyvtár, orvosi rendelő és a „Bocs” presszó. Templom, focipálya, nem épült, épül viszont Szeged új kikötője a Ballagi-tó és az élő Tisza között. A tőről annyit: már 1747-ben említik. A város 1839-ben Zsótér Jánosnak, a jómódú hajós gazdának adta bérbe 32 évre, hogy ármentesítse, de 1852-ben visszavonta, és Folti Jánosnak juttatta, aki befejezte a vízmentesítést, s így 4—600 szögöles parcellákat oszthattak. (A visszaemlékezésben Péter László: Szeged utcanevei című műve segített.)

lánost, nyári munkát vállaltak.

— Mit értek azon, savanyítóüzem?

— Azt, hogy savanyúságot csinálunk. Most uborkát mosunk, aztán ezeket leöntik sós vizes-benzonátos-ecetes level.

— Hol tanultok tovább?

— Nem mondjuk meg.

— Szabad a neveteket?

— Nem.

Egyértelmű válasz. Savanyú képpel ballagtam tovább.

A Vaskapu utcában Zöldért-üzlet. Takarítják, zárás előtt csak a két „boltos” szerénykedik.

— Nem régen kaptam ki irásban, mert hétfőn nem volt friss kenyér és tej. De kérem, szinte lehetetlen megsaccolni, mennyit rendeljek. Ha jó az idő, a kiskertesek sokat vesznek a hét végén. Mondja, honnan tudjam, süt-e majd a nap szombat? Nem bántok senkit, de ha „berendelek”, küldhetem vissza a fölösleget.

Láttam a feljegyzést: gyakran 90—120 liter tejet ad vissza a szállítóknak. A telep másik üzlete most szabadság miatt zárva, s azt sem tudni, a vevőkör átjön-e ide. S az egyenlő a kudarc, ha bezár a gyálat bolt is. Verseci utca 3. Két kisgyermeket csalogat egy aszszony a forró napról a hűvösbe. Bemutatkozunk, ő Diószegi Istvánné.

— Nézze ezt a két gyönyörű gyereket. En neveltem őket. Maga hivatalos ember,

megérti, a menyem elhagyta ezeket a csöppsegeket. Anynyit kértem csak, hogy a családi pótlékot nekem adják, kevés a pénzem, egyszerű munkás vagyok a szalámigyárban, az öltözőre vigyázzok. A férjem is ott dolgozik, ő gépkészelő. Ugye segít?

Hazaér a család. Gyakran szombaton és vasárnap is dolgozni kell. Ő mondta el, hogy 18 éve költöztek ide, mert aránylag olcsó volt a telek. Nem panaszként, csak „ügy” felemlítette, amit már máshol is tapasztaltunk.

— Nézze ezt az utcát. Pár éve megcsinálták kohósalakkal, aztán fölvtették gáz miatt, kijavították, most felvtették a víz miatt, úgyahogy helyreállították, de ezután tervezik a csatornát. Nem pénzfecsérelés ez...?

Vasutastelep volt hajdan. Karnyújtásnyira a Kisvasút utca a Váltó utca 1-től. Itt lakik Tücsök Imre, a telepen még fellelhető vasutasok közül egy.

— A kisvasútnál kezdtem pályamunkásként, átmentem a „nagyobhoz”, ugyanilyen beosztásba, de csináltam én mindent a MÁV-nál. Végül felvívázóként mentem rokkantnyugdíjba.

— Nem sajnálja a madzgasvasutat?

— De, hiányzik, megszoktuk. Ha jött, tudtuk, hány óra körül jár az idő. Rése volt az a telepnek.

— Mivel tölti szabad idejét?

— Kertészkedem.

Ács Sánta Sándor